

Case studies on human rights and fundamental Freedoms. A world survey.
Volume one and two. Den Haag, 1975.

Simpson, G.E. and Yinger, J.M., *Racial and cultural minorities: An analysis of prejudice and discrimination.* New York, 1965³.

Verwey-Jonker, H., 'De emancipatiebewegingen', in: Hollander, A.N.J. den e.a., *Drift en Koers; een halve eeuw Sociale verandering in Nederland.* Assen, 1962, 105 - 126.

* * * * *

DE EMANCIPATIE VAN DE ROOMS-KATHOLIEKEN IN NEDERLAND EN DE OMWENTELING VAN 1795

Th. Clemens

70

Ten tijde van de Republiek bracht rooms-katholiek zijn met zich mee dat men beperkt was in zijn bestaansmogelijkheden, dat men minder rechten had dan een landgenoot die behoorde tot de publieke kerk en dat men tot instandhouding van de eigen godsdienst extra (financiële) lasten moest dragen. Aansluitend bij de terminologie van Hendriks kan men poneren dat het rooms-katholiek zijn leidde tot discriminatie, marginalisatie en uitsluiting van legale macht.

De omwenteling van 1794/1795 geschiedde onder het vaandel van 'vrijheid, gelijkheid en broederschap' en daarmee deden beginselen hun intrede die de tot dan toe bestaan hebbende verhoudingen tussen de gereformeerde dominant en verschillende minoriteiten, waaronder die van de rooms-katholieken, in ieder geval formeel grondig verstoorden.

In deze bijdrage aan het symposium wordt getracht de vraag te beantwoorden hoe de katholieken reageerden op deze formele verandering van hun positie.

Hoewel veel onderzoek nog moet plaats vinden en het antwoord dus nog niet vaststaat kan ik op dit moment wel zeggen in welke richting gedacht wordt en welke werkhypothesen gehanteerd worden.

Essentieel is dat niet bij voorbaat wordt uitgegaan van de katholieken. Reeds in de bestaande literatuur blijkt reeds dat er verschillen waren tussen bijvoorbeeld de Brabantse en de Hollandse katholieken: geografisch lokaliseerbare verschillen. Bovendien lijkt het